

Szökevények, akik mégis helytállnak

Tizenkét korábbi évkönyvünkben eddig már összesen nyolcszáznál is többen foglalták össze 70-70 sorban életüket, credójukat, nézetüket a világról (vallomástételre mindig a következő évben hetvenedik életévüket betöltő hazai és határon túli magyar jeleségeket kértük fel). A 2010-ben hetvenéves 86 nyilatkozóval együtt kilencszázhoz közelít azok száma, akiknek párhuzamos életírásaiból úgy rajzolódnak ki nemzedékről nemzedékre a hozzánk elért (és rajtunk is túlcsapó) történelem CT-kormetszetei, mint az évgyűrűk. Az 1928-asok (néhai édesanyám korosztálya) nyitotta meg a sort. Az ő életkoruk (azaz majdani kifaggatásom) felé araszolva a fő faggató, jómagam, most éppen a félidőn vagyok túl. Zsugorodik az elválasztó korkülönbség. A messzebbi, nehezebben megfejthető világok üzeneteit fülemben mindinkább olyan emberek – „fiatalabb” hetvenesek – ismerősebb hangja váltja fel, akikkel talán félszavakból is jobban értjük egymást. (Vagy akik félszavával a mi félszavunk makacs vitában áll...) Egyre jobban hasonlítok a hetvenesekre. Szép lassan egészen lelepleződöm tehát általuk, mielőtt üt az én vallomásom órája... Egybecsengő aforisztikus summázatokat például írásaikat olvasgatva a szokásosnál könnyebben találtam.

Egyik énjük a töretlenül helytálló emberé. Amibe az ember nem hal bele, az csak fokozza a vitalitását – ezt Győri Franciska szűri le. Istennek terve van az emberrel – Nagy Imre e gondolatának többen is hangot adnak. Pécsi Ildikó büszkesége: azzal foglalkozom, amiért, úgy gondolom, a világra jöttem. Raj Tamás a bölcs szívhez jutás fontosságát hangsúlyozza. Szalai Györgyi azok közé tartozónak vallja magát, akiket az éltet, hogy dolguk van a világban. Novotny Zoltán megfogadja az anyai intést: erőnk-höz képest vállalni kell mindazt, amit az élet ránk parancsol. Szekeres Károly elkönyvelei: ezt a feladatot mérte rám a sors. Voigt Vilmos jóleső találkozást vizionál a Karinty megelevenítette fiatalemberrel. Vathy Zsuzsa egyetemessé tágítja ezt a nézőpontot, mondván: akarunk hinni Valakiben, akire rá van bízva a világ és az ember. Még akkor is, ha mindezek – Benedikty Tamás keserű megállapítása szerint – csak az ablaktábla mögé szorult darázs cikázásai. A felelősség hívószavára visszhangzik mindegyik kijelentés.

Miközben valami egészen más is meghatározó módon egybecseng sokuknál. Bartha János és Nagy Ildikó is említik, hogy nem ütköztek meg a kettős nevelésből fakadó megalkuvás kényszerűségén, Jávorszky Béla Finnországban járva ébredt rá, hogy mellőzhető a megkövetelt, természetszerűnek hitt alakoskodás, Dallos Jenő említi a szállóigét: cirkusz az egész világ (mások színházat emlegetnek), Jung Zseni pedig fanyarul megállapítja: gyerekkoromat vitamin- és szeretethiány jellemezte. Ennek a hangoztatott kívülről számomra még árulkodóbb mikrojele, hogy az itt szereplő festők, iparművészek közül például meglepően sokan kacérkodnak a zenéléssel, még a cukrász is mandolinon játszik szenvedélyesen, az énekes is filozófus, a tanár meg – más szökevényhajlamúakkal együtt – belekap a sportolásba, a volt tévéelnök Kodály-kórus tag volt és turistaegyesületi vezető. Mintha majdnem mindegyikük legszívesebben odábbállt volna, ha nem tartaná helyén, nem szólítaná vissza egy szerencsés véletlen, a feladat. Akár a vállalt beamterség. Vagy Valaki.

Mert hát, mint ahogy Fábrián László barátom – aki bölcséleti hármaskönyvében megrajzolta a fájdalom, a gond és az öröm emberének alakját –, megállapítja: felelőségnek mégiscsak lennie kell a világon.

NAPÚT

Irodalom, művészet,
környezet

XI. évfolyam 10. szám

A Cédrus Művészeti Alapítvány megbízásából kiadja a Napkút Kiadó Kft. Megjelenik évente tízszer.

Főszerkesztő: **Szondi György**. Szerkesztik: **Bába Szilvia** (művelődés), **Balázs Géza** (nyelvművelés), **Bognár Antal** (próza), **Elek Szilvia** (zene), **Király Farkas** (vers), **Kovács Ildikó** (szöveggondozás), **Prágai Tamás** (dokumentum), **Sebeők János** (környezet), **Szondi Bence** (törtélem), **Vincze Ferenc** (műbírálat), **Wehner Tibor** (művészet).

Szerkesztőségvezető: **Szondi Eszter**. Terjesztés: **Németh Lóránt**.

Napút-kör: **Csűrös Miklós, Gazdag Dávid, Gráfik Imre, Hankiss Elemér, Dr. Koncez Gábor, Radnóti Zsuzsa, Rakovszky Zsuzsa, Schwajda György, Konrad SutarSKI** (tiszteletbeli konzulensek).

Alapította: **Masszi Péter**. Lapterv: **Gosztola Gábor**.

Szerkesztőség: 1014 Budapest, Szentháromság tér 6. mf. sz. 29. • Telefon/fax: (1) 225-3474

E-mail: napkut@gmail.com • Honlap: www.napkut.hu

A Cédrus Művészeti Alapítvány adószáma: 18110661-2-41

Nyomdai kivitelezés: Érdi Rózsa Nyomda. Terjeszti a Hírker Zrt. és az NH Zrt. ISSN: 1419-4082

Sáry László zeneszerző	3
Nyerges András író, költő.	4
Csikszentmihályi Róbert szobrászművész	5
Tóth Judit színművész	6
Tóth Sándor textilművész.	7
Győry Franciska színművész.	9
Jávorszky Béla író, műfordító	11
Géher István költő, irodalomtörténész.	13
Gyivicsán Anna nemzetiségkutató	13
Voigt Vilmos folklórkutató	16
Miller Lajos operaénekes	19
Szávai János irodalomtörténész, műfordító	20
Brokés Ágnes festőművész, költő.	22
Kocsis Imre festőművész	23
Raj Tamás rabbi, történész.	25
Szathmáry Gyöngyi szobrászművész.	27
Szekeres Károly keramikus	29
Czilczér Olga költő, író, drámaíró	31
Csillaghy András nyelvész, filológus	32
Cs. Németh Lajos színművész	33
Szeremley Huba borász	35
Sinkó László színművész	36
Tóthné Gaál Zsuzsa textilművész	37
Dárday István Gábor Mária filmrendező	39
Jung Zseni fotóművész	40
Bakallár József festőművész.	41
Furkó Zoltán író, szerkesztő	42
Dallos Jenő karikaturista	48
Vathy Zsuzsa író, újságíró.	50
Vágvölgyi Ilona jelmeztervező.	52
Marosi Ernő művészettörténész	53
Kocsis István író	56
Fábián László író, műfordító, újságíró	59
Kelemen András pszichiáter	61
Vitézy László filmrendező, operatőr	63
Novotny Zoltán újságíró	65
Radnóti László újságíró.	67
Pécsi Ildikó színművész	69
Hovanyecz László újságíró	71
Tóth József festőművész	72
Bojtár Endre irodalomtörténész, műfordító.	74
Bakay Kornél régész	76
Kákonyi Csilla festőművész	78
Csom István sakkozó, edző	81
Kozma Imre lelkész	83
Nagy Anna színművész	84
Lőrincz Győző keramikus	85

Barta János történész	88
Inkey Alice fotóművész	90
Benedikty Tamás író	92
Brády Zoltán újságíró	94
Tolnai Ottó költő	99
Marinovich Endre közgazdász	101
Málnási Ferenc pedagógiai író, tankönyvszerkesztő	104
Tamás Menyhért író, költő, műfordító	105
Nagy Imre irodalomtörténész	106
Ifj. Koffán Károly festőművész, grafikus	108
Domonkos István író, költő	110
Bereczky Loránd művészettörténész	111
Benkó Sándor előadóművész, mérnök	113
Vári Éva színművész	114
Szalai Györgyi filmrendező, forgatókönyvíró	114
Mizser Lajos nyelvész	116
Nagy Ildikó művészettörténész	117
Paládi-Kovács Attila etnográfus	118
Szentgyörgyi József festőművész	121
Móna István öttusázó, ügyvéd	122
Gerold László irodalom- és színháztörténész, szerkesztő	123
Végh András festőművész	125
Sarbu Aladár irodalomtörténész	127
Tímár Éva színművész	129
Kulcsár Győző vívó, edző	130
Csete Ildikó textilművész	130
Berkovits György író	131
Cyránski Mária szobrászművész	132
Sárközy Tamás jogász	135
Kertész Sándor festőművész	136
Knézy Judit etnográfus	138
Szilárdi Béla festő-, fotóművész, grafikus	140
Abádi Nagy Zoltán irodalomtörténész	141
Sütő Éva formatervező iparművész	145
Szersén Gyula színművész	146
Szabadi Judit művészettörténész	148
Hambuch Vendel újságíró, történész	150
Peták István újságíró	151
László Attila régész	153

Melléklet

Káva Téka - Napút-füzetek 40.

Szűcs Ákos: Fellebben a tunika
(Kultúrtörténeti esszék)

NAPÚT

Irodalom, művészet,
környezet

XI. évfolyam 10. szám

**Nyolcvanhat
jeles hetvenes**

CSÍKSZENTMIHÁLYI RÓBERT
TÁRSÁK